

ქართული აზრი

„ყოველგვარი სიძულვილის გარეშე, ყველასადმი სიყვარული, სიძარბოსი ღრმა რწმენით, რაიმედანაც ამის დანახვის შესაძლებლობას აღწერს ვაძლევს, გეცდებით მიყვებით ჩვენი საქმე ბოლომდე“.

აბრამ ლინკოლნი. 1865 წ.

მემორანდი სსრკ-სად

ერთხელ კიდევ გაითხარა უტყობოში ქართული პატრიოტის საფლავი. უღმრთოდესმა სიკვდილმა წარგეტაცა მამულიწილი, რომლის მოქმედების, ფიქრისა და ზრუნვის ერთადერთი საჯარო რუსულ კომუნისტთან ბრძოლა და საქართველოს განთავისუფლება იყო.

ეს იყო მისი სიკვდილის აზრი და გამართლება და ამის სიყვარულში ჩაიწვა და ჩაიფრავდა კეთილად.

საქორთავი ადამიანმა ცალი თვალი გადავლებით მიანც იცოდეს ის ეპოქა, რომელშიაც იგი ჩაისახა, და იცნობდაც იმ თაობის მიზნადსახელობას და შინაგან განცდილს, რომელშიაც საზოგადოება და წარმოშობა და რომლის ღირსეული წარმომადგენლებიც განსვენებული იყო. მხოლოდ და შემთხვევით შეიძლება მისი სულის უტყუარობის და ერთგულების იდეისადმი მიძღვნილი საიდუმლოების გამოცნობა. სხვა მხრივ შეუძლებელია ამ ფანტაზიის-იდეალისტიკის და შეუღრმეკელი მემორანდის გაგება.

მრავალ ჭირანხელი და ერთგული თვითარსებობისთვის ბრძოლაში გამოჩენილი და გამარჯვებულ-დამარცხებულთა გასაღვივებული ქართველი ერთი რუსების (ბიერის პოლიტიკის მსხვილი) შეიქმნა. საქართველოს სახელმწიფოებრიობის გაუქმებას თან მოჰყვა მრავალი სისხლიანი აჯანყებები და უთანასწორო ბრძოლები ქართველი ხალხის კეთილად. რიცხვით უპირატესობის ლოიკამ მაინც თავისი ვატიანა და ქართველი ერთი იძულებული იყო გაირიგებინა შერაცხვითა და ხილსაყრილი მომენტისათვის (ციკლა, „გაბოს-საგლის ძიებმა“ ქართული არისტოკრატის ერთი ნაწილი, რუსეთის ტახტის ერთგულად-ბრძოლა და ჩინეთი ქართული პოზიციების შენარჩუნება, მაგრამ, რომელიც მიზნადი. იძულებული იყვნენ გამოეყვანებინათ ტახტის ერთგულად დაემტკიცებინათ. ამ უნებურად მოთხოვნის დასაშვანი იყო: „ასდ არის ქართველი და საქართველოა?“

ამას მოჰყვა მესამე დახმარება ინერგიული და ნაყოფიერი მემორანდი. რამაც აკაცის ბოლოვდა ათქმევინა: „არ მომეცა, მხოლოდ სინდისი“ — და ილიას მემორანდი დახმარება მოსინა: „ჩვენი თავი ჩვენივე უნდა გავიყუდინოთ“. მაგრამ „გაბოს-საგლის“ და „ჩვენი თავის ჩვენივე უნდა გავიყუდინოთ“ ძალიან გრძობილი და ეკლავინა ზნა იყო გასაყვლილი და ამ მიზნის განხორციელების რთობისთვის სიკვდილიანი ვადასწავლებილი. ერთგული და აღიძვრის მემორანტი და იდეოლოგი ილიას უნებურად მკვლავლადმხარე სივრცეში მოყოლი ქართული პატრიოტიზმი შეიკრიბა, მოქმედება იერ გააღვივებინა.

პრატეკული და მხოლოდ მიეკი სათაყონის მეთორი ათოვლ წლებში ჩაისახა სამშობლოს ილიას საქართველოს უჩინაობის გუშაობა რაზმში. ამ დროს საქართველო უკიდ და-პარობილი ჰქონდა და მას ფლობდა ერთი მხრივ რუსული ადმინისტრაცია, ხოლო მეორის მხრივ რუსული ყაიღის „კომპრომიტურ-ნაციონალისტური იდეოლოგიის მატარებელი“ ორგანიზაციები, რომელიც თანაბარი სიმკაცრით და მონდობით ებრძოდნენ ახლად წარმოშობილ ერთგულ დაპატივისცემას და მის დასაცავად და გაფართოვებას აფრინებდნენ.

ამ გაბრუნების მოუწყობი საქართველოს 1917 წ. რუსულმა რევოლუციამ. ისინი დაჯანჯვრის სიტყვით: „როდესაც შიდა რუსეთში ბჭობდნენ თუ რა სახე უნდა მიეცინათ და რევოლუციის, საქართველოსათვის ნათელი იყო, რომ რევოლუცია უნდა ყოფილიყო ერთგული და მას თან უნდა მოჰყოლიდა ერთგული სახელმწიფოებრიობის აღდგენა“.

ცლებითა და მოწოდებით სწორედ ამ ერთგულ-პატრიოტულ კადრს მიეუფნა და მსახურთა რიგებში ჩაიღია.

საზოგადოებრივი ბიონერი იყო სამშობლოს იდეის უზენაესობის, მისი ერთგულ სახელმწიფოებრივი დამოუკიდებლობის და მას იგი თან შეეზარდა და შეეისახებოდა. ის დედოფლი შელი იყო იმ პირველი თაობის, რომელიც სპონტანურად მივიდა სამშობლოს იდეის უზენაესობის აღიარებამდე და რომელმაც იგი მთელი თავისი არსებობით შეიგრძნო და შეიფიქრა. ეს თაობა იყო საქართველოს დამოუკიდებლობის სასვენი სვეტი. მტერმაც დროზე აუღო გარემოებას ალლი და უფრო აღზე მოეცა და გადავადო, ვიდრე ეს ახალი თაობა დასრულდებოდა და დაეცა დედოფლი. საქართველოს დამოუკიდებლობის ენტუზიატიკი მოქმენი შეიქმნენ ქართული სახელმწიფოს დამხობის და კვლავ რუსული საოკუპაციო ძალის გაბატონების. ამ გარემოებაში წარმოიშვა მტერთან შეერთების და აქტიური ბრძოლის საკითხი. ქართული სახელმწიფოს დამხობის პირველ დღიდანვე

ქალაქის მკვიდრი (სომხი).

იწყობა შეიქმნა რაზმები და დამპყრობელთან ბრძოლის ფასილობა ბატონობდა ქართველი ერის ყველა წრეში, ყველა ფენაში. დაპყრობის წლის თავზე, 1921 წლის თებერვლით, საქართველოს ყოველ კუთხეში, ყოველ ქალაქში, ყოველ დაბაში ხდებდა საპროტესტო დემონსტრაციები.

საზოგადოებრივი ხაზმერელი გენზახილი აქტიური მონაწილეობას ღებლობდა ახლი რუსულმა და ანტი კომუნისტურ დემონსტრაციებში. აქ ერთი ხაზმერელი ახლადგაზრდისათვის მას უთქვამს: „ჩვენიკობა თოფის კონსახების ექიმელ მირატყეს, ვიდრე გარბნა და ადვილადგვი“, ხოლო გრძობა დაკარგული იქვე ქალაქი ვადაუღვიათ.

იქნება სწორედ ამიტომ უფერად მას ქართული ჰალბები, იქეთური მდელი და არე-მარე, რადგან მას სისხლი ჩაღვარა. იქნება ამიტომ იყო, რომ მას მილიანად მიეძღვნა და მიეთვისა საზოგადოებრივი მისი უთქვამს: „ჩვენიკობა თოფის კონსახების ექიმელ მირატყეს, ვიდრე გარბნა და ადვილადგვი“, ხოლო გრძობა დაკარგული იქვე ქალაქი ვადაუღვიათ.

1924 წ. ერთგულმა აჯანყებამ მას კვლავ „მკირე წლოვანში“ მოუწყობა: „დანიშნულ დროს სენჯის სასაფლაოზე სამეცემელ ცაკე მოვგვარებინა. მემეი კალანდარაშვილები და მემეი, საფლავის ქვებ უნა გაწილილი მოხალისეები. ვეათვარელებდნენ და გვამხვევენდნენ. გამოიჩინა, რომ თოფიანები მხოლოდ თხემეტირდებიდნენ იყო იყო, როდესაც დაიბახეს: იარაღიანები წინ გამოვიდით. ჩვენი სახარული უსაზღვრო იყო, რომ მეც მივინახებოდით. მაგრამ ეს სხარბოლი არ აღმოჩნდა ხანგრძლივად. ცოტახნის შემდეგ უნა წამოვადე ერთი მოზრდილი ბჭი და მომხმავა, რომ თოფი მისთვის მიმეცა. მკირეტი ქოვერეც მისთვის შეუდგენ და „დღეს მათ“ თოფი უნა-მართავა და მე უთოფოვებში ვამადლო, რომელსა დანიშნულად მხოლოდ ის იყო, რომ რომელსაც თოფიანები იტროს მიტარებდნენ, ჩვენ თოფიანები უნდა გვეყვარა: „ვაშა“ და „დაგვენდნენ“!... რას იტყვი! ძალია ადმირატის მხენული და მეც შეუთრდი ჩემს დაწავრულებას. მხოლოდ როდესაც ქალაქი ავიდით

და ჩვეის, მილიციის და აღმასკომის საწყობებში იარაღი დაარჩევს, მაშინ კვლავ ვერჩინი „მოზრდილი“ სიამაყე და გამარჯვებულის მედლებრებით „დანახმებულნი“ დავიარბოდნენ“ —

ასეთი იყო, ამ „მკირე წლოვანში“ შინაგანი გაცეცა იმ დროს, როდესაც ქართველმა გრამვილარ გაუძლო „გამარჯვებულ რუსის ჩემ-მას“ და უთარაო ეკვეთა მას. მოსკოვმა შუარი იხია დაპროტესტულ ქართველ ხალხზე და უწყალოდ მუსიჩი ვაგლო მას. განუყოფებე სხეცას გადაიჩინებლბი დიღახს ეყარნენ ჩვეის ბუნელ სარდაფებში ნაცემები და ნავგემები. მით შორის განსვენებული სურც იყო. ეს იყო მისი ბრძოლის პირველი კვრავი. პირველი ზიარება და ის ხარბად დაეწვა ერთგულ ბარძიმს.

შობილ ერის ხელახალმა დამარცხებამ უთარაო, ხელგ ვაგულ ხალხზე, ლინკოლნი შეირისებინა და კომუნისტური პარტიის სისხლით ვაუფადობამ, ახალგაზრდა საზოგადოებრივი უფრო მეტად აღიანი მტერთან ბრძოლის და შეუერთების სურვილი. და სამშობლოს განთავსუფლების და მისი მარადიულობის ლამაზის, იქ ახრადღენდნულს, არასოდეს შეუქ აღარ მოჰკლებია და მთელი თავისი სიცოცხლის მანძილზე მას წინ მიძღვნილია კითხვების მანათობელი ვარკვევით.

ამ ხანში ვაგიცინი განსვენებული. მუდამ მოძიკა, მუდამ მოქმედი პირველი შეხედრიდანვე იპრობდა ყურადღებას. ცოცხალი, მკვირცხლი, დაუზარებელი. მის ნიჭში და უნარში ჰარბდა სხანდა მაღალი იდეალიზმი. თოვადღების უნარი. მტერთან პირდაპირბაში იყო დაუნდობელი, მოქმედებანი ჩქარი და ენერგიული; ქართულ ერთგულ-განმათავისუფლებელ ბრძოლის მილიანად მიძღვნილი და მიეთვისებელი. მაღალი რწმენის იდეალიზმმა მან არასოდეს არ იცოდა სამშობლოს იდეის ხარჯზე კომპრომისები. ის დაუნდობელი იყო შინაური „გადასრულები“ მიმოხატის. ის ვერ იტანდა ერთგულ ინტერესების ხარჯზე „დათმობებს“ და როდესაც ზოგიერთი „დალოლი“ ემერანტს შეამჩნევდა და მხრივ სისუსტეს, ან ანგარების მოქმედებას, მაშინ ცეცხლ მოედნულს წინასწარობდა ეკავებოდა და იბოქებოდა. მისი მაღლიანი ვაგამების და მოხდენილი ქართული სიტყვის მსხვერპლი ხდებოდა. ასეთ შემთხვევების გამო მის საბოლოო წერილობის სდევდა დაუნდობლობა და სამშობლოს ორმა სიყვარული.

სამშობლოს რწმენა, მისთვის თოვადღებამ, ენერგიამ, ნიჭმა, მოქმედებანი დაუზარებლობამ და ერთგულთა საქმიანობისადმი თვითმიძღვნილი მზუნდა ემერანტულ მასაში მალე გამოიჩინა მისი ერთგულება და ახალგაზრდობის თოვლსახნისი წყვირი ვახადა.

ემერანტიაში ის მიეთვისა ნეტარსენებულ სპირიტულ კლასის, მაღალი მორალის და პირიკიბების აღმამის, რომელიც უხვად იყო დაილოდებულნი ნიქით და უფლისაგან მინიჭებულა ჰქონდა ყოველი წყალბობი და სიკეთე. სამშობლოს მარადიულობის ამ პირობებითი და უდრეკი გუშავის ხელმძღვანელობითი მზუნდა საზოგადოებრივი და დაიკავებდა. აქ დაუმუშავდა მისი ხასითი და ბუნება. დამუშავდა თვალწარმტაცი და სანიშნური თვისებები. წარმოიშვა დინჯი, მოხალისეობა, დარბასილი, ტკბილი მუსაბედი და გემრიელი კალმოსანი საზოგადოებრივი. ახალგაზრდობი თვისებებიდან მას შერჩა მხოლოდ სამშობლოს უზომო სიყვარული, მისთვის თოვადღების უნარი და ქართული საქმის ენტუზიაზმი.

მეორე მსოფლიო ომი ახალ ეგზამენზე გადაიქცა ქართველი ემიგრაციისათვის. „ჩვენი მტრის მტერი ჩვენი მეგობარია“ — ვაისილია ემიგრაციის ყოველ დაუფრავებანი. საზოგადოებრივი ის პირველთაგანია, რომელიც უპრობაზოდ და უპრეტენზიოდ ვაჯარის-კაცის უთარაო ჩაიქცა. სამშობლოსათვის მიძღვნილი მორჩილობითი და ლმობიერებითი ტინდა მისათვის უფრეილი და ახალ გარემოების.

მასხოც, კავკასიის ფრანტზე განსაკუთრებულ დანიშნულებების რაზმში საპერო და-

ბომბები, ქვეშევრდების გრაილში და ტყეის სეტყვის დროს საზოგადოების ერთნაირი, შეუცვლელი, თანაბარი სიმშვიდით და სიდარბასილით მოქმედი. მის ორგანიზაციულ ნიჭს, მოქმედების ახალ-ახალ პრაქტიკულ პროექტებს, მოქმედების დროს გაბედულებას და სულის სიმტკიცეს აღბრთვებებში მოჰყავდა და ჯგუფთან ახლო მდგომი ყოველ გარემოებას იფრეკებოდა. ერთი მათგანი, პარიზში შემთხვევით მოვს, განსვენებულ სულის მოსახსენებლად ვადახლო პანაშვილზე, თვალ ცრემლიან უთქვამს: „ქართველები და საქართველო ცომაში შემაყვარა“. ქეშმარბდა, სადაც საზოგადოებრივ უსწავლად დაღდა. იქ ქართველის სახელს სიამაყითა და სიყვარულით მოიგონებენ.

კავკასიის ოპრაციის თან მოჰყვა მისი ენტრუზი, ახლად დაარსებულ ქართულ შტაბში ვადაყვანა. აქცეც მის მალე ვადაიქცა „საქორთავი კაცად“ და მოქმედების ჩარხიც მის ვარგებში ახრავდა. აქ ის ჩანდა მეტად თრულსა და ანალიად აღმასრულებელი ოპრაციებში. ერთის მხრით ამბოქმეტილი, არაველი დამზოგებელი და შემბარებელი პიტერიზმი, მეორეს მხრე მისი იდეოლოგიის უარყოფილი ქართული საზოგადოება და მათი წარმომადგენლები! მათ უნდა დაეყენებინათ, იმ დროს გერმანიაში არ არსებობდა, ერთგულება საკითხი, მათ უნდა დაეცათ ქართული ერთგული ღირსება. უსუგვრო მდგომარეობაში შეფრებისათვის ნუგუშო მიეკეთა და მათი სტრუქტურის მაღალიც მოქმედებით, მათ უნდა დაეყენებინათ, დაეცათ და ეხსნათ უწყალო და დაუსმარებელი ელენესაგან ქართული ენარეობა, რომელიცაგან მხოლოდ ლტოის მსახურების ამ ქვეყნებში ცრემლიანი ვადასწავების და რომლებიც მთელი ჩვენი ისტორიის ვაწარჩევი და მხარსწევდნენ ქართული უბრძოლის ჰქანას.

საზოგადოებრივი იმ ხუთიდან პირთა შორის იყო, რომელმაც ეს მთელი საკითხები დარსეულად დაიყენა, მისიკულად დაიციეს და დარსეულად ვადასწავების. ამ ხანში საზოგადოებრივი ერთი დიდი განძი, რომელიც ემიგრანტული მოღვაწეების აკლით ხოლმე, ის ვაეწვადა უცხო სახელმწიფოს მათელ მონღელეთთან ურთიერთობაში — მათთან მოქმედება, ვეიკობა, საკითხის დაყენება და სხვა, რაც წინააღმდეგობა პოლიტიკური მოღვაწეობის ნაყოფიერებისათვის. ასე წარმოიშვა მისგან, მისი სულწინალი პოლიტიკურ საზოგადოებრივი პიროვნება, რომელიც ზღადა სღადა იმის უმდღავი დროის პერიოდის მოცველობა.

განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი და ნაყოფიერი იყო მისი აქ შეერთებულ შტატებში, მოიგოვანდა. გარემოების თუ ქართული უბედობის წყალბობის ჩვენი საკითხის არმეკეთა არ იღვა ამერიკული საზოგადოებრივი აზრის და სათანადო უწყობების წინაშე, არამედ ის უცხო იყო ამ არბეკო თვით ქართული საზოგადოებისთვისაც. საქორთავი განსაკუთრებულად ფრთხილად მოქმედებდა, რათა ახალ სულსიკეთების არავენი შეიკრიბა და არავენი ვაგვიკლავდა.

საზოგადოებრივი ამ ემეოიხანა მთელი თავისი ცოცხალი, ნიქი, უნარი და ვადაქმედობა. როგორც ქართული, ის ენარსიკური ინჯზე გამოიკობო ორგანიზებში გამოიკინებოდა. მის მოხალისეობა ჩაქსილობა სამშობლოს ომობის სიყვარული და საკითხის ორმა (კოდნა. ვარი კითხი არ დამთარა ორთა შორის მის უხობაი საქმიანობის სწორად იქ. სადაც სათანადო მომინჯში ჩვენი ბიით უნდა ვაიასწოროს. როცა იგი დაღახდა მისი გამოიკინებობის, მათ შინ ქართული საზოგადოებრივი დაიბახისა, თუ იქ მთელი პირობებში, რაიმინათ წინ წასწავა პოთიული საკითხი და მისმა საკითხის სწორად დაიხინების ნიჭმა რაღვრობა იასლი ქართული საქმიანობის.

ასაკულ მარტინი მომხმარებელი თბობის „ღემინსკრაციების“ გამო ამერიკული საზოგადოებრიობის წინაშე მამო გამოხედილ სწორედ შეიკრავა აქ ვადაქმედობით ყვდობ ვერსია. ის ვადაიქცა სხვადსხვა რაიღის მიერ და „პერად ტრიბუნა“ მის საბჭოთა ვა-

შირის სპეციალისტის სახელი უწოდა. ასეთი სრულ ქნელი და საზოგადოებრივი საქმიანობისათვის უღრესად მოზადებული, ცოდნით, ნიჭითა და გამოცდილებით შეიარაღებული ახალგაზრდა კაცი მოგვტაცა უღმრთელოდ. იქ მას გუნდი-გუნდად მიეგებებოდნენ სამშობლოსათვის აღსრულებული ქართველები. ისიც თავისებური აუქტიურობით, ვალ მოხილით, სიმშვიდით გულს ჩაეკვროდა მათ. აქ კი, მისი ამ სოფლიანად განცლის გამო, დიდ ხანს იქნება საზოგადოებრივი პიროვნების კროხისა და დიდ ხანს იქნება მისი ადგილი ცარიელი.

ჩვენი ურთიერთობა უფრო მეტი იყო, ვიდრე ურთიერთობა მეგობრობა. ჩვენი ქვეყნის უბედობაზე შეგავიწყდა და შეგავადლო. ოცდაათი წლის მანძილზე ფიქრით, განცლით და ზნავეებით განაწარმოებდით ერთ ახსნად სიქვეით და განწარმოებდით ოპორტიანი ორივე სიქვეით ერთნაირად აზარალებს. ამიტომ ჩემი ძვირფასო ამით არ ვთავებ შენზე ფიქრს და შინაზე ყოფნას. ჯერ-ჯერობით ვიდრე შემოგიერთდები, დაკიდული გულით ვიკიდები შეიარაღოლი მოკალით, რასაც მასობრივ ჩინი ოხლივად შემეპირებოდით ძავეთ. ნახვამდის.

მ. ხინჯიაშვილი.

„ქართული აზრი“-ს რედაქცია ორმა მშობარებით აუწყებს საზოგადოებას მისი დამფუძნებლისა და უნიჭიერის თანამშრომლის

ალექსანდრე ცომაისის გარდაცვალებას. უღრმის თანაგრძნობას უცხადებს განსვენებულის მეუღლესა და შვილს.

Voice of FREE GEORGIA-ის რედაქცია ორმა მშობარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ გარდაცვალონ კურნალის დამფუძნებელი და მისი რედაქტორი **ალექსანდრე ცომაისი**.

იროანილი ერთობის ორგანიზაცია ორმა მშობარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ ვასკლი იგლისის 31-ს მოულოდნელად გარდაცვალონ ქართული იროანილი საქმიანობის დიდი მომავალი, (წინობილი საზოგადო და პოეტური კარიერის მოლოდინი, ორგანიზაციის თავმჯდომარის მოლოდინი)

ალექსანდრე ცომაისი. უღრმის თანაგრძნობას უცხადებს განსვენებულის ოჯახს.

ეროვნული ერთიანობა.

უკირისათი დამწუხრებლობით მისი ჩინი ძვირფასი საშის გარდაცვალებით. ჩინი ცხოვრობდა. სამშობლოს განთავისუფლებისათვის დასრულებული ბრძოლა იყო.

ეროვნული ერთიანობა. უღრმის თანაგრძნობას უცხადებს განსვენებულის ოჯახს.

პარიზი. წერილი ქ-ნ სოფია კვდიას ძვირფასო მითქა! როგორ შეგავწყობდა და თვის საშის უღრმად სიკვდილი. ამის ადვილი წარმოდგინდა, მენახებოდა კიდევ ეს სინამდვილედ მიიჩინო, ვინაიდან მისი ავადმყოფობაც კი არ გამოვიდა.

დაკარგვით, მითქა, არავი ქართული, ნიჭიერი, მკვირვებელი, საქართველოსათვის თავდადებული, მისი ღირსიკული შვილი. იხლა, როდესაც თავისი მუშაობის შედეგებით გამოვიდა და იმედებით აღსავსე უნდა ყოფილიყო. სწორედ ეხლა დაგშორდნენ მეგობრებს და სწულდამოდ გაიაროყ.

მეგერი მშვერდ დღეები აჩვიეს უბედურის. თვალის ეკალი ნიშნობდა ქართული საშის მომავალი იმით. ვისაც სხვისა აკეთილმო საზოგადო საშის, თუნდაც სასარგებლო, არ უნდათ და არა სწამათ.

მითქა, თქვენა და საშის დიდი ხნად მთავრობით, უფრო კი მხანდაცინი ერთად იბრძობდა და ერთად ზიდავით ამ ტვირთს, რომელიც ყველაზე უმძიმესია და რომლის აწევა შეუძლებელი მხოლოდ იმით, ვისაც ანება არა ამომარავს, არამედ მხოლოდ და მხოლოდ უმეტიფასესი იდევდა, სამშობლოს სასახებური.

ადვილად წარმოიდგინეთ, თუ რა მწარედ განვიდით ძვირფასი მეგობრის დაკარგვას. ვინცდღებაც ვეკაცურად გუშაგრძნობით ამ მოულოდნელ უბედურებას და შესწლებით, თუმცა და დიდიხანი გულით, ვანაგრძობთ ის ძვირფასი საშის, რომელიც პირველ დღიდან

თქვენა და საშის ასე მუდმილად გავავიწყებდათ. მიღეთ ჩვენი წრველი თანაგრძნობა და სამძიმარი.

იყავით მხნედ, ჯანს გაუფრთხილდით. მარად თქვენთან

ს. კვიციანი.

სენკლუ, 6. 8. 56.

ძვირფასო ქალბატონო ელზა! პარიზის ქართული სათვისტომო, ორმა და მუშუხარებული ძვირფასი საშის უღრმა და მოულოდნელი გარდაცვალებით; დასტურის სამშობლოსათვის გულ შემატებური პატრიოტის დაკარგვას, იზიარებს თქვენს უსასტიკო მწუხარებას და სთხოვს ვანებებს, — მოეცეს თქვენივე საშის ენერჯია და გამძლეობა, რომ აგრძენის ის თავზე დატყობილი უბედრობა, რათა არ მოაკლდეს თქვენი მზრუნველობა თქვენს პატარა, უღრმად დაბოლებულ სიმონს, რომელსაც ამერიკიდან თქვენ უნდა გაუწიოთ დღეობაც და მამობაც.

სათვისტომოს თავმჯდომარე შ. აბდულელი.

პარიზი, ავგისტოს 20-ს.

თქვენი საყვარელი მჭრისა და ჩვენი მეგობრისა და თანამებრძოლის გარდაცვალებით ოპორტიანი მწუხრებულნი გახვით ა. ბ. ნ-ის ოპორტიანი კომიტეტის სახელით მიღით ჩვენი გულითადი თანაგრძნობა.

იპროსავ სვიციკი, ფერდინანდ დურხანსკი, დიმიტრა ვალივი.

ძვირფასო ქალბატონო!

ჩინი მწუხარებით გაიხვით თქონი მოლოლის გარდაცვალება. ვახსოვს მისი თასაურობითი სამსახური საქმეთა. აგრძენის მშენაობითი ინსტიტუტისათვის გაწეული, დარწმუნებული გარდაცვალება. — ის სულით და გულით ირონილი იყო და საშის და როგორც მწირობა და რიდაჭორი თავის ნიჭს, თავის ხაზობის ბოლომდე მისი განთავისუფლებისათვის ბრძოლის ახმადა. მისი სულით ჩინის საიროს საშის და არავა ერთი საუკეთესოთაინი მიზნობილი-მოლოდინი.

ამირიკული ოპორტიანის თანამშრომლობით, რომელიც თანამშრომლობდნენ მასთან, მორბობიან. რომ გამოეხატვა თქვენდამი ჩვენი მწუხარება.

პოლანდ საარჯიტი

ბოლომდე მისიანად განთავისუფლებილი ამირიკული კომიტეტის თავმჯდომარე.

მთავრობა (ოსმანია). აქ მუხობობ ქართული ოპორტიანი მწირობის დასრულებული ამგარი ოპორტიანი (კომიანის გარდაცვალების). მართლობისთვის 28-ს მთავრობის მართლ-მართობითი იკოსისაში გადახდილი იქნა ქართული ინაზ პანაშვილი განსვენებულის სული შესაიდრებლად უღრმად. ღიკანონმა ჩაიბოლო ინალოდ თათის ქართველი აინაშენა ის დიდი დანაკლისი, რომელიც წელიწადში ჰქონდა მართობი იმეგარეობის ალ. (კომიანის ამ სოლოითან ოპორტიანი გასასობის გამო). თანაობილი პატრიოტული, საქართველოს შოა-ბნოლი ოპორტიანი დამტარებელი განსვენებულის ოპორტიანი და მოყოლაში მოქმედობითა და ნიჭიერი ოპორტიანი აუშავდა იდგა ჩინი ირის (რასა და ზომის) უტეხი უღრმად განთავისუფლებილი-სათვის.

ზალცბურგი (ავსტრია). საშის კომიანის ოპორტიანი გარდაცვალებით ჩინმა ტრაგულია ორმა და მისმა იმეგარეობამ დაკარგა კიდევ ირისი ირონილი, ნიჭიერი და ენერჯითი აღსავსე მიზნობილი. ვიგლოვ, არავ მეგობრისა და ოპორტიანი მისი გამოყოფით დაბოლოებული ოპორტიანი. „ქართული აზრი“-ს, თათისუფალი სა-ქართველოს მისს! რედაქციებს, ნიუ-იორკის ქართული კოლონიის და ქართული ეროვნული გაერთიანების დიდ მწუხარებას.

ერეთული რამოსეული.

სახქობა კავშირის მუშაყვადელი ინსტიტუტი. ნიუ-იორკის ოფისი
ის კია დატვირთი მოეხიწიდან და გავიროითად დამლონებლი ამბავი. უნდა მოგახსოვდეთ, რომ თქვენს მეუღლში უპირველი უნდა ეხდებოდ მთავარს და არა მარტო თანამშრომელს.
ინსტიტუტის ნიუ-იორკის კონფერენციებზე, წყატილები მისი მოხსენება ამ მომენტში იბეჭდება და დარწმუნებული ვარ იქნებოდა

მედიცინი იმ ცნობით, რომ მალე მეუღლ მსოფლიოში წყატიანავენ მას.
მიღეთ ჩემი და ჩემი მეუღლის უღრმესი თანაგრძნობა.

თქვენი ერთგული
იან ბენარ.

ქ-ნო ელ. ცომაია!

გთხოვთ მილოთ ღრმა თანაგრძნობა თქვენი მეუღლის უღრმად დაკარგვით დამწუხრების გამო.
საშის იყო თავდადებული რევოლუციონერი და უნაგარი ქართველი პატრიოტი.
მე დაკავებე უახლოესი მეგობარი და თანამებრძოლი.

ერიკ კენვიგლი.

ჩვენს კომიტეტს და პირადად მე გესურს გცნობოთ, თუ რამდენად განეცხადით თქვენს მწუხარებას და რაოდენად ვფასებთ თქვენს მეგობრობას და მრავალ-მხრივ გაწეულ თქვენს როლიად რამბარებს.

მარად თქვენი მეგობარი

როლანდ ელიოტი

გაერთიანებული ეკლესიების საიეგარეოცი ვანყოფნების დირექტორი.

ქალბატონო ცომაია!

გთხოვთ მილოთ ჩვენი გულითადი თანაგრძნობა თქვენი მწუხარების გამო.

ნოე ცინცაძე, რაფელ არსენიძე, ვალდერან ინკირველი, მოხე და ნიკო იმნაშვილები, დავით ურაცაძე, მარკ და სანდრო კობაია, კარლო ინასარიძე და ილია კუჭუხიძე.

ქ-ნო ელისაბედ!

თქვენი მეუღლის, ალექსანდრე ცომაის, გარდაცვალების გამო. გამოეხატეთ თქვენი მწუხარების ღრმა თანაგრძნობა.

პიოტ. გ. ფონ მენდელ.

ქალბატონო!

დღეს, სამეუფოიდან დაბრუნებულმა წყატიანებ გახვით ძვირფასი საშის უღრმად გარდაცვალების ამბავი.

ქალბატონო, ღრმა მწუხარებას გამოეხატეთ თქვენს თავზე დატყობილი უბედრობის გამო და უწინა დღეით ვისურვებთ მეგობრობით ძალ-ღონე, რათა ვეკაცურად გადაიტანოთ ის საშინელი უბედრობა.
ერთად-ერთი მანუგებელი ის შეგნებაა, რომ ერთხელ თვითელი უნდა განსწავლდეს აიროს, ძვირფასი და საყვარელი ადამიანს. ის იზიარებს ჩინი, რომელიც, ჩვენის რწმენით, არის „ტანჯვის ოკიანი“.

ღმრთის ვთხოვ, მოგკით ძალა და სიმტკიცე, რათა გადაიტანოთ ის უბედურება.

შამსა ბალინოვი.

განსვენებულის მეუღლედ მსოფლიოს ყველა კოთხიდან მიიღო სამძიმარის წყაროების და თიარეობა. სამწუხაროდ უფადლობის გამო იაქვეყნებთ მხოლოდ მკერე ნაწილს.

რედაკცია.

უღრმეს მადლობას ეუცხადებ ყველას, ვინც პირადად ან წერილობით შეიკადნენ ჩემს განხივებას და მაგარმანინის თანაგრძნობა ჩემს ღრმა მწუხარების გამო.

ელისაბედ ცომაია შვილით.

საშხაპალი პატრიონის დასაფლავება

ქართულ სათვისტომოს გამოავლდა უნაგარი მამულიშვილი და ეროვნული საქმიანობის დასაფლავებელი მოქირანახული, ნიუ-იორკში მცხოვრებ ქართველებმა, განურჩევლად პოლიტიკური რწმენისა და მიმართულების ყველად ერთნაირად დაიტარა ღირსიული ქართველი და გულ დათუთქელი მიაკილა სამუდამო განსვენების ადგილამდე.
მიცადებულნი ჩამოსვენენ ავგისტოს 2-ს. იმეგ საღამოს გადახდილი იქნა მისი სულის მოსახსენებელი პანაშვილი. მზად გაეგრძნობა და მწუხარო ცნობამ მთელი სათვისტომო ეკლესიაში შეკრებას. არ დარჩენილა არც ერთი ადამიანი, რომ მის ცხედარზე ცხავი ცრემლი არ დაეფრქვა.
დასაფლავება მოხდა ავგისტოს 3-ს. ღმრთის მსახურმა წარუად დაიღობი 9-საათზე და გავრცელდა ნაშუადღვის პირველმდე. ე-

ლესია ვერ იტყვებ და მწუხრებულ ქართველებს და მთავარ ზღვად მოტანილი ცოცხალ ყვავილებს და გვიარგვენებს.

გარდაცვალების გამოავლდა იყო წარმოდგენილი ჩვენი მეზობელი კავკასიელები, რომელთა შორის განსვენებულნი სარგებლობდა უღრმესი ნდობით, სიყვარულით და პატივით. ყველა სახეზე ადრეუდელი იყო განუწერებელი მწუხარება და სევდა. ყველა განიხიდა, რომ საშის კომიანის სახით ვკარგავდით არამარტო საყვარელ ადამიანს და მეგობარს, არამედ ქართველ-კავკასიური საქმიანობის მთავარ საყრდენ დღეა-მოს.

საფლავის კარზე სიტყვა წარმოთქვა ქართული სათვისტომოს თავმჯდომარე მ-მა ვანო კობახიძემ. გულ დათუთქული გრძნობით ეთხოვებოდა სათვისტომოს საშამო წყაროს და საერთო ქართველების სახელით მადლობა გადაუხადა ამ ნაყოფიერი მოუშენის გამო, რომელსაც განეცხადებულ შეერთებულ შტატებში აწარმოებდა.

მსუბუქი იყოს ამერიკის კრთობიერი მოწაშის ცხიდარზე, სიყვარული მიგობობო და უიბრის ქართველი და რაცა შინი ოცნება ზორეს შინისაგან და ჩინი სამშობლო აღსდგას. მადლიერი მეგობრობა შენც მოეამარებენ მშობლიური მიწის, რომლის სიხარული სკოცხლობდა და რომლის სიყვარულიც განუტევი სული.

დასაფლავებელი იქნა ნიუ-იორკის Mount Olivet-ის სასაფლაოზე.

ა. კაკელია.

„ქართული აზრის“ რედაქცია ორმა მშობარებით აუწყებს საზოგადოებას, რომ პარიზში ავტო-კატასტროფის გამო დაიღობა

ნე. პირბე ჯაშხანიძე.

რედაქცია ორმა თანაგრძნობას უცხადებს განსვენებულის ოჯახს.

საბალდგომო საშხაპი ბალდგომული მიუხანის კადიოს მიჩა

„და ალდგ ვითარცა მძლე, ქრისტიკული... რომელსა და ცდემულთა მიც ალდგამა“

(ალდგომის კონდაკიანი)

იყო დრო, როცა ქართველი ერი შევბოთა და ლხენით ეგებებოდა ამ უღრმეს დღესასწაულს. რწმენა ხალხისა — დაუბრუნებელი და შეუზღუდებელი — შეეკრებოდა იმითი გამოსახლებით სწავდებოდა იმ სახარულს, ის დღე არავუნებს ყოველ მორწმუნეს ადამიანს. დღესასწაულს, რომელიც განამზადებს მორწმუნეთ ალდგომისათვის, ჩვენი ხალხი ასე ეგებებოდა: „მარხვა სინანულსა, ალდგამა სიხარულსა“. ალდგომის მნიშვნელობა აღნიშნული არის ხალხისგან შემდგე გამოთქმაში: „ავი კაცი ალდგამაც ავია“.

თქვენი ქალაქების კიდევ სწავლამის აფხიზღებდა სიონის ზარის გუგუნე, და ამ გუგუნეს ხარფუნებ ხალხისურ მგოსნის იგიმდ გუგუნე გამოაძინდა: „აღდგო ჩინი სიონისა, ნატრული ცარ შენ დიდებულ ხმისა“. „მოვიდგარა შესწავლა — სხვა შემთხვევისა გამო შესაძახა სიონს გროშავილია — და როგორც ქარი ჩინი მაქანებს, მეც მოვიკრი შესწავნა, და ვილქანებს ენსტავე მოხადე იკრების არხებით... ჩვენი ხალხური ვისი სხვა და სხვანაირად მეტყველებს ალდგომისთვის მზადებასა და შეხვედრას. გახსოვთ რაველი ერისთავის ზახლი? „შუაღმედ გადავიდა, ასტყდა, ასტყდა ზარისარკა, დიდი ზარიც მოხ ხმას აძლევს, ზარბაზანმაც დაიჭიქა...“

მართალიდებელი მოძღვრებით ალდგამა არის სინტეზი ქრისტიანული მცნებისა კავკასიონის მუსხარეგებულ ბედისა და სინასათვის. ქრისტიანობის უღრმესი აპოლოგეტი რიკოქელი პაველ ამბობს, რომ ქრისტი აღსედა, და ის არის ჩვენი შეურყიერი რწმენა: მთავი ჰაზრის ის განაგრძობს შემდეგი სიტყვებით: „და უკეთუ არ ალდგომიყო ქრისტიკა, ამბო იქნებოდა ყოველგვ ჩვენი რწმენა და იმედი“ (1 კორინთ. XV, 14).

ალდგომის სასწაულს თუ მივიჩნევთ ახალი აღთქმის ქვეყნებითა, ის იქნება მთელი ჩვენი ყოფადიქის მიზლად სახარების ქეშხარობისსავე. ქრისტეს მცნების მიმდგარამ და კერძოთ მართლმადიდებელმა, რა სწავებს და სამსახურსაც ჩამბუღო უნდა იყოს, — იქნება ის სახელმწიფოური, საზოგადოერი თუ კერძო, — მთლიანად თავისი მოქმედება და უნარი უნდა შეუფარდოს სახარებაში აღმოახსულ პრინციპებს და დღებუნებს. და რას

ამოცილებული იქ, თუ არა იმას, რაც ამ შემეცნებით, აპრობირებს და აღადრენს გონებას სიბრძნისა და სიბრძნისაკენ.

სადღობო წერილის თუ დაცე ზერულად მოვლენა შეიძლება ამა სიბრძნით, უკეთეს კაცობრივად, თუნდაც ნაწილობრივად და წარბიერი, შეზარატა ახალი იქნება თქმის ლეატიბი მოძღვრებას: ძმობას, ერთობას, სიყვარულს, მოყვასისად თავადობას და უმაზე და გვიარ პოზიტორ მცენებათ, მუნ აღურებათ. ნაცვლად ამისა, ჩვენს მიუყვალუ ამეკამთ თარეშებდეს ისეთი, რომელთაც შეთვისებული აქტი, მაცხოვრის სიტყვები რომ გაეშვირობათ: „გულს სიტყვაში პოზიტორ, მრუშებანი, სიძინანი, პაჟინანი, კაცისკენი, ანგარებანი, ზაჟინანი, არაწმინდებიანი, თვალმორბენანი, გომანანი, ამაწმინდებანი, უფურცებანი“ (მარკოზი, VII, 21, 22). ვინ მოხიბლია ამ სურათით, თუ არა მშვენიერი დამიანნი!

„აღდგომა სიხარულსა — დუბრუნდება ქართველთა, რაცა ის ჩამორიქნება მისკველ კომუნისმის ატორებელ ჩარქა. საქართველოს თავისუფლებასთან თავგანწირული მებრძოლი! ბოლოში საბჭოთა იგროფიციდული კავშირი მისცემს საღათის ძილს. თქვანი ხაზი მხოლოდ, რომელიცა ერთადერთი შეიქმნება, დაუღალავი ზრუნვა და მიუკიდებლობისათვის და გავზარდი სიბრძნულ უფროსიკებს გონებას კრეშიში შემძვრალ მტარავალს! თქვენმა ეხანდელ ეპოქებმა გამოსაქვს ჩვეულებით გატენილი დედაქალაქი ქვერბში უტეკითა და ნიათი შესისხრა ყველას თქვენი გულმინდობა: ეს იყო ანარეკლი ოცდამეათე წლის ადვანების! იყო, რომ ამ თქვენმა მიზეზად მანიფესტაციამ განაცხვარა მთელი კაცობრიობა, და ყველა მიერ აღნიშნული არის ქართველი გმირული აქტი. ვიცი, თქვენც რომ თქვენი დემონსტრაცია არ იყო მიძღვნილი სტალინისადმი, არამედ აშკარად გამოსახულება — „მოლიანი და ვანდალური რუსეთის“ დღემართებულობის წინააღმდეგ. მისკველ კეთათხელ ჯალათებმა ეხლა,

თითქმის ორმოცო წლის დავიანებით, უკუვადეს „პროგრესული კლტა“ და გამოაცხადეს „კლტა კოლეგორა“, თქვენთვის, ქართველებო, ერთიადიგება, უყანება ერთი ჯალათი, თუ თერთმეტი! ეს უყანადენლი მსახურის წინაშე მუცელზე ხიზანდენ და მას მონურთა ხრწმინანი ხშია უმღერდენ“ ბელი-აბასი აქ ვგომბენ და ჰქანადიგებს. უწინ პირაკრული ხიზნები, თითონ სისხლისმსმევი ავაზაკები, ეხლა ენაგამოგებულნი ჰყენენ იმას, ვინც პასუს ვერ გასცემს...

ზურგებურებით, ქართველებო, მავ ლაწირაკებს! აღიქმენით მხენითნი, დაიცეთ ყოველი ქართული სამკვიდრებელი! შეიწიეთ ჩვენ ავტოკეფალურ ეკლესიასაც, რომელიც ჩვენ გამოვიხსენით რუსეთის სინოდის უკანონო მითვისებასაგან ნაციონალ-რევოლუციური გზითა, ზომებიც და გარჯით. ისიც ასწავლით, რომ საქართველოში რუსულ თავაშვეულ ნაგარდობის წინააღმდეგ პირველი ხმადიგებდა ბოლშევიკებისაგან წამებულმა კათოლიკოსმა ამბროსიმ გენერს 1922 წლის საერთაშორისო კონფერენციასთან მიმართული ისტორიული მემორანდუმით, როგორც უნდა იყოს ჩვენი ეკლესიის აწინდელი მდგომარობა — ის ე მწუხრის კავშირით გაისწავრტყულია — ქართველობა ერთობლივად უნდა იყოს მისი შემეცნად.

ქართველებო! თქვენ უტეო იყო, რომ მისკველ მებრტყობდებულ საქართველოს მართინტული „მთავრობა“ ყურბოჭრითათ ასრულებს ყოველიგის, რასაც მისი მისკოიკალი ბარბანები ვანამარტავენ და უტბარანებენ. მისკოიგის მყაყე ჰობი ამშობრებს ჩვენს ქვეყანას!...

მაგრამ განიღენ ზავნელი დღენი! ნუ მიიჯიბით სისაწირკითაობისა აშავადეს იმედ! ქართველი ერთ დამბორტარეს მისადმი მიძღვრულ რუსულ კომუნისტურ ჰოპას, და კვლავ აღიბარებთა ქართველთა თავმარტყული დიდებისა და შვიგის — ოთის დაბნარწილი დრომა!...

ქრისტე აღდგა, მამულიშვილნი!

დევანოზი რაფიელ ინგლი.

ლინკოლნი

ლინკოლნი ამ დროს ითვლებდა დემოკრატების სამფლობელოდ. ვადაჭარბებულმა უმარტალობამ შექმნა მათში სხვა აზროვნება, რომელსაც ვეუარ ტრანდენ და ეს გროზობა იქმნებ მივიდა, რომ ლინკოლნიც კი ვაიხადეს — „ყველა „ვიგები“ უნდა განიდენვის სახელმწიფო დაწესებულებებიდან, როგორც „ძალიანის საყმაბლი“ — თ. მკითხველი ადვილად წარმოიდგენს, რომ ამ ატმოსფეროში საკვირვლო ის კი არ არის, რომ ლინკოლნი დამარტყდა პირველ არჩევნებში, არამედ, რომ მან საზოგადოთ გაბედა თავისი კანდიდატურის წამოყენება და შემდეგ კიდევ გაიმარჯვა. შტატის საკანონმდებლო ორგანოში მან დაამკობრა ოპორტუნისტ ლიტერანა.

როგორც ყველა გონიერი მოღვაწე, ლინკოლნიც საკანონო ინტერესებს და ქვეყნის მოსახლობას აყენებდა ყველაზე მაღლა და ამ მოსაზრებით არა ცდილობდა, ამოლიკონის სახელმწიფოებო პოზიციის გამხრეობას, მაგრამ „ვიგების“ ჩრდილოეთის წარმომადგენლობისაგან იმით მანაც განსჯიდებოდა, რომ მას სრულებით არა სურდა დაიჭირა ისეთი პოზიცია, თითქმის მისთვის მონაბა მისაღები იყო. როდესაც ილინოისის საკანონმდებლო ორგანოში, დემოკრატებმა ვაიყარის ამოლიკონისტების წინააღმდეგობა რეზოლუცია, ლინკოლნი მათთანავე რეზოლუციისათვის მიემტებინათ, რომ თუმცა ამოლიკონისტებმა ქვეყანას მიუბნან უფორი მტერი ზარალი, ეთიერ სარგებელი, მანაც მონაბა იყო დადამტყობელი უსამართლობაზე და ცუდ სახელმწიფო ანგარიშმანაბნა“ — თ.

ეს იყო ლინკოლნის ტიპიური გამოსავალი. როდელიც ნათლად ასახავს მის „კონსერვატივ ბუნებას და სიმართლისადმი ოტორიტატის ის სასტიკად წინააღმდეგ იყო ძალმომრეობის და ამ თუ ის საკითხის „ზეგავლენი“ გადაწყვეტისა, მაგრამ არასოდეს არც იმ შემთხვევას უშვებდა, რომ მათურბელს ამ მსმენელს შთაბეჭდილება დარჩენოდა, თითქმის ის მზას უტყრს იმას, რასაც სინანდელიშვი გზრძის, ამ პატივსაც სცემს იმას, რაც მიუღებელი მონაბა. ის წინააღმდეგ იყო მოზობილთა შორის განვითარების და არა სწამდა, რომ შეიძლებოდა სიბოროტის მოსპობა, ამ სხვაგვარად

რად მოზარბოვნითა შესვლა ახალ-ახალი ორგანიზაციების დაარბებით. მაგრამ ამევე დროს ლინკოლნი სწამდა, რომ სიბოროტე მითმეტეს არ შეიკლებოდა თუ სინანდელზე თვალს აღებულება და მის არსებობას არ შეთანხმებდა. შტატის საკანონმდებლო ორგანოში მოღვაწეობის დროს ლინკოლნიმ დასტურა ნუ-საღმბი, თუმცა ძლიერ მოწინააღმდეგეთა იერებებმა მალე კვლავ შთანთქმეს, ვიდრე ეთუ გვიან მადლიერმა ერმა კვლავ არ გახსენა იგი.

ლინკოლნი ამ ეპოქაში დაასრულა ბლეკტონის შესწავლა და ჩაირკადა დამცველი საზოგადოების. ის დასახლდა სპრინგფილდში, ილინოისის შტატის ახალ დედაქალაქში, სადაც მის გაატარა ოცდაათი წელიწადი. ე. ი. ვიდრე მისმა დაწმურტულმა ენერჯიამ და ნებმა ის ამ მოიყვანა ვანმტრანში.

ლინკოლნი სპრინგფილდში ჩავდა ნათხივარკი ცქნით და შვიდი დღითარა. ის მათდაჯგოლუა სპიდის დეტქანს და გაბედულად მოსთხვა მისთვის მიეტარებოდა ნისათ სწორი. სპიდ დაეკიდრდა უტნობის მოწყენილ და ერთად სახეს და უტნობა: მე მაქვს მაღლა საყმაბლი მოზრდილი ოთახი, გვეყვავ ორიგენი. ლინკოლნი ავიდა მაღლა, იატაკზე დაყარა თავისი უმწინდელი „ბარგი“ და, როდესაც დადგინდა ძირს, ბრწყინვალე სახით უტნობა: „აჰა, სპიდ, მე უკვე ვადმობარტყე“ — თ.

ლინკოლნიმ არა მარტო იშოვა სახიზრებელი ადვოლი, არამედ თავის ჩახიზრებელსაც უშოვა მეგობარი. სპრინგფილდში მან თავი იტული საკუთარ სახლში. ეს ქალაქი თავისი მოსახლეობით და პოლიტიკური მნიშვნელობით ზედ დაემტვა ლინკოლნის კარიერის უტყარებულ თანდათანობით ზრდას. ის გამოძიარა ტყიანად, თავი დაღწა პატარა სოფელს, სადაც ის სწავლობდა, სადაც არბონებდა და ვითარდებოდა. სპრინგფილდში ის ვახდა პროვინციალური ვეკილი და პროვინციალური მოღვაწე. ე. ი. ვახდა ის, რაც მას სჭირდებოდა და რაც მას სურდა.

სპრინგფილდში საკმაოდ ცხოველი იყო საზოგადოებრივი ცხოვრება. აქ მას ჰქონდა შესაძლებლობა თავისებურად დაემტყებოდა ტყიანად გამოყოფილი მინარა და შემოიხვე-

ბა პროვინციალური დედაქალაქის ცხოვრება. მომავალი გადაწყვეტა, — შესაძლებელია და თუ არა ვასკლებოდა თავის სასამართლო ოქტის საზღვრებს, მაგრამ ამ შესაძლებელისათვის ამუშავებდა თავის თავს, რომ მზად ყოფილიყო, თუ ეი ღმერთი მას ამ ბედნიერებაში მიანიჭებდა.

როდესაც ლინკოლნი უკანასკნელად დასტურა სპრინგფილდში, თეთრი სახლისკენ მიმავალმა მატარებლიდან გამოქვლილებს მიმართა: „ამ ადვოლისაგან და ამ კეთილი ხალხისგან დღადა დაღებულნი ვარ, აქ ვაგაბეტი 25 წელიწადი, ახალგაზრდობიდან სიბერემდე, აქ დაბადებენ ჩემი შვილები და ერთი მათგანი აქვე ასულივარ. დღეს მივიდვარ, და არ ვიცი როდის დავბრუნდები და საზოგადოებრივ დამბრუნებელ თუ არა, რადან მე წლები აქ მხედ უფრო მძიმე ამოცანების გადაწყვეტა ვიდრე ეს ჰქონდა თვით ვანმტრანს“ — თ. ჩვენ უკვე თავში ავღნიშნეთ, რომ ლინკოლნის ცხოვრებულ ცხოვრებაში ქალები ნაკლებ როლს თამაშობდნენ. დღესდაც მხოლოდ ბუნდღვანი ტებლი მოგინება ჰქონდა და დღემდეცალი მას უყვარდა. მაგრამ თუ არ მივიღებთ მხედვლობაში ანა რტულეგისადმი ვატყავებს, მისი ურთიერთობა ქალებთან ყოველთვის იყო მარტყი და უტყრბული. სპრინგფილდში მან იგაჩინა განსაზარებელი ისი სიმბატრა მერი ტრლისადმი, რომლის მამაც კინტელის ბანქის ლეგისინტრისი განყოფილების პრეზიდენტი იყო. მერი ამ დროს სტუმრად იყო ჩამოსული სპრინგფილდში მტებორტე თავის დასათ. მერი მიხდენილი ქალი ყოფილა, დაბადებულ და აღზრდილი იულიუსტურ წრეში და ჰქონდა თავისი გარკვეული წარბიდინა ზნებობრისა და მორალისკის ცხოვრებაზე. ვადმოიყვით, თორმეც მისი ხზობრა იმეორებად მიგობრბოდა, რომ უნდა დასთხოვდეს ისეთ კაცზე, რომელიც შეიძლებოდა შტატების პრეზიდენტი გახდებოდა. ამ შეზიხვითაა წინასწარმტყობილამ. რომ მან თავისი არჩიანა შეიჭრა ლინკოლნი, თავის მიგობრბოდა მერის გულიშინისის სახელი დაემტყობრა.

ბრწყინვალე და მობრბებელი სტივის დუგლასი, რომელსაც დემოკრატული პარტის „პატარა გიჯანტს“ იძახდნენ და რომლის სახელი ანთმქული დებატები ლინკოლნიან, განიერი მჭარმტყეკლობის ნიშნობა, რომელმაც დამარტყა ლინკოლნი სნარტის არჩევნებში, მაგრამ დამარტყდა სპარტლიტორნი — თ. იგი მობრბოდა და ხელის მთხოვნელი მერი ტრლისა, მაგრამ მან ამ ბრწყინვალე ადამიანს აშვობინა მოუხეშავი „მეშვენი“ და მალე ლინკოლნიც დაინიშნა.

(გავრტყლება იქნება)

საბკოვთა სსამართლო (იჭურა პრესის მიხედვით)

თბილისის ვაზთ „კომუნისტ“ გამოქვეყნებული საქართველოს რესპუბლიკის სასამართლოს არჩენილი განჩინებ. ჩვენის აზრით ეს დოკუმენტები საუკეთესო ძეგლებად უნდა ჩაითვალოს საბჭოთა ეპოქისა და საბჭოთა კულტურის დასახსიარებლად. მომავალში, როცა საბჭოთა რეჟიმი ისტორიის ჩანარდება, თუდაც ბევრი კვლევარა მოისტყვებს საბჭოთა ეპ. მიღწევების მიუღვამოდ, მეცენწრულად შესწავლის, მაშინ, სასამართლოს ეს დადგენილებები მას დიდ დახმარებას გაუწყებს.

ისტორიის ასეთი მნიშვნელოვანი ძეგლები რომ არ დაეკარგოს, ჩვენ ვადვწყვიტეთ ვაშევიდნენ სიტყვა-სიტყვით, ერთი წერილის მიუღვლად ვადმოგვეყვარა. ჩვენი მკითხველსათვის ვასავები რომ ვახსენებ საბჭოთა სასამართლოს დადგენილებებზე ჩვენი ასეთი მზრუნველობა, საჭიროდ მიგვჩანს ორიად სიტყვით შევხებით სავროთად სასამართლოს ჩაობას და ვანსჯავებს სასამართლოსა და თავისუფალი ქვეყნების სასამართლოს შორის. საბჭოთა კავშირში სასამართლო მხოლოდ მამოქეს პოლიტიკური პოლიციის. დანაშაულებად მიმჩნეულს, არავითარი საშუალება არა აქვს თავის დაცივისა. მას არც ევქილი ჰყავს არც მოწვევის მიყვანა შეუძლია და არც საბჭოთების მტრანა. დანაშაუებ ზის სადმე ნახევრად ნედლ ჯერბულში და არც იესი რატი, ანდა და ვინ სწყვეტს მის ბედს. ერთ

მშენიერ დღეს მას ვაიყენენ გამომწმუნებელს, რომელიც ვადმოუტყვებდა, რომ თანახმა და საბჭოთა კანონების ამა და ამ მუხლისა მისკლილი აქვს ზოგი ამ ათი წლის ციხე, ან „სოციალური თვითდაცვის უმალელო ღიბა“, ე. ი. დახვრება. ვანაჩენი საბოლოოა, მისი ვასაჩინება შეუძლებელია — საბჭოთა კავშირში არც არსებობს დაწესებულება, რომელიც ენკავდეს ვანაჩენის ვასაჩინებას მიიღოს.

ამრიგად, პოლიტიკური დანაშაუის ვასამართლება უარესად ვამარტყვებულა — დაეყენილა პირველყოფილი ადამიანის სამართლის ღონიერდ. შესაძლებელია ბრალდებულს წინააღმდეგ არავითარი საბჭოთი არასებობდეს ვარდა საიდუმლო ავერტის დაბეჭუბებისა, მაგრამ ენკავდესათვის ეს დაბეჭუბება სასებთო საჭირობისა, რომ ადამიანი სწელდადმოდ ციმბირში ვადასახლოს, ის სოცვიდელი დასავალი.

სულ სხვა რამეს ვნებდათ თავისუფალი ქვეყნებში: აქუთრი სასამართლოს ორგანისხაკია, კანონმდებლობა, ვასამართლების წესები და მტრები, ნდოც მსაჯულთა ინსტრუქცია, მსაჯულის, ბრალმდებლის და დამცველის უფლებები და ფუნქციები, ბრალდებულის უფრობა, ყოველდღე სასებთო ზუსტად არის დახმარებული და ვადგენდა ათასი წლების განმავლობაში მულტურული ვაკობრობის საუკეთესო ფილოსოფიისკის, კობრობისკების, ლიუსიტისკის, სოციოლოგების, ფსიქოლოგების და სახეშეშეშე მოღვაწეთა ხანგრძლივი შრომისა. აქ ადამიანი, და ადამიანის სიცოცხლე, უმალეს ღირებულებათაა მინიჭული, ამიტომ სასამართლო მართალი სწრულს და ყოველმხრივ შესაძლებლობას აძლიერ ბრალდებულს თავი ვამართლოს. სიციდლის ვანაჩენი სასამართლოს ძალიან იშვიათად ვამოქეს, ხოლო მთლი რიგ ქვეყანებში ეს სრულიად არ არსებობს. ბრალდებულს დაბატრბების პირადი დღიანევი ჰყავს თავისი გიჯილი, და მისამართლო მოიკავა მას დაპატრბობისთანევი დასაბოთებელი ბრალდება წაოყრისი. ბრალდებულის ფილენა აქვს მოწვევი მიყავანის ვინც სურს და ჩამდენი მოწვევი სურს, შეუძლია მიტანოს ყოველგვარი საბუთები თავის ვასამართლებად. მას უოლებია აქვს სასამართლოს ვანაჩენი ვასაჩინების და საბოლოო ვანაჩენის ვამოტანამდე თავებთი თავი ვანათავისუფლოს.

მოვიკვლით ორიად ვავალი: შეიჭრეთ შეტატების პოლიციამ, უდაც საბუთების დაგროვების შემდეგ დაპატრბირა შეერთებული შტატების კომუნისტური პარტის პოლიტიკურის წყვირები. მათ დაემტყილათ უდიდესი ბრალდება: ისინი მათიკოდან მიკლებული ინსტრუქციების თანახმად ატკივდა მუშაობდნენ შეერთებულ შტატებში არსებობელი სახელმწიფოებრივი წყობილების დასაშობად.

რას მოუსჯიდენ ასეთი ბრალდებისათვის საბჭოთა კავშირში? ცხადია, დახვრება. რას მოუსჯავს აქ და როგორ ვასამართლოს ისინი? თითოეულ მათგანს ჰყავდა საკუთარი ექაილი, დაკითხულ იქნნ ასზე მეტი მოწამე და სასამართლოს უმალეს საფეხებზე ვანაჩენი დადასტურებდნენ, ბრალდებულები თავდებით იყვენ გამოშვებულ და ცხოვრობდენ საკუთარ სახლში. საქმის ვარჩევა ვაგერბულად თითქმის ორი წელიწადი და ამ წნის ვანმავლობაში თითოეული ბრალდებულს ჰქონდა ყოველდღიანი საშუალება დაემტყიკებინათ თავისი უდანაშაულობა. პოლიტიკურის წყვირებმა ეს ვერ შესძლეს და ურყევი საბუთებით დამტყობდა, რომ ისინი უტხო ქვეყნის ინსტრუქციებით მუშაობდნენ საკუთარი ქვეყნის წინააღმდეგ.

რას მოუსჯავ სასამართლომ, დახვრება? სრულდებოდა არა! მოუსჯავს პატრბირმა სხვა და სხვა ვადით. აი, ასეთ სულგრძელობას იქნენ შეერთებული შტატების სასამართლო ორდენს პოლიტიკური პარტისმომქმედი მიმართა. ე. ი. ამ ვასამართლების დროს ადვოლი ჰქონდა ვინა საინტერესო შემთხვევებს. ვანაჩენის ვამოტანის შემდეგ მსაჯულმა ჰქონდა მისკლები: რა ურყენიათ, აქ ციხეში კოფნა, თუ საბჭოთა კავშირში ვადასახლება და იქ თითოეულვება? ამ შემთხვევაში ბრალდებულები საბჭოთა კავშირის საზღვარზე მიყავანდნენ და გაუშვებდენ.

შეიძლებოდა ასეთი რამე საბჭოთა კავშირში მომხდარიყო? არა თქმა უნდა არა! კრემ-

